

31993L0007

L 74/74

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

1993 3 27

TARYBOS DIREKTYVA 93/7/EEB

1993 m. kovo 15 d.

dėl neteisėtai iš valstybės narės teritorijos išvežtų kultūros objektų grąžinimo

EUROPOS BENDRIJŲ TARYBA,

atsižvelgdama į Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 100a straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,

bendradarbiaudama su Europos Parlamentu ⁽²⁾,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽³⁾,

kadangi Sutarties 8a straipsnyje numatyta ne vėliau kaip iki 1993 m. sausio 1 d. sukurti vidaus rinką, sudarytą iš vidaus sienų nedalomos erdvės, kurioje pagal šios Sutarties nuostatas būtų užtikrintas laisvas prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas;

kadangi pagal Sutarties 36 straipsnio sąlygas ir apribojimus po 1992 m. valstybės narės išlaikys teisę apibrėžti, kas yra jų nacionalinis turtas, ir imtis reikalingų priemonių jam apsaugoti šioje vidaus sienų nedalomoje erdvėje;

kadangi šiuo tikslu reikia įdiegti atitinkamas priemones, kurios leistų valstybėms narėms užtikrinti, kad į jų teritoriją būtų grąžinti kultūros objektai, pagal minėto 36 straipsnio nuostatas klasifikuojami kaip nacionalinis turtas, bet išvežti iš jų teritorijos pažėdžiant minėtas nacionalines priemones arba 1992 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3911/92 dėl kultūros vertybių

eksporto ⁽⁴⁾; kadangi šios priemonės turėtų būti kiek galima paprastesnės ir veiksmingesnės; kadangi siekiant palengvinti bendradarbiavimą grąžinimo klausimais, šių priemonių taikymo sritis turėtų apimti tik tuos dalykus, kurie priklauso bendroms kultūros objektų kategorijoms; kadangi dėl tos priežasties šios direktyvos priedas skirtas apibrėžti ne konkrečius objektus, pagal minėto 36 straipsnio nuostatas priskiriamus „nacionaliniam turtui“, o objektų, kurie gali būti klasifikuojami kaip „nacionalinis turtas“ ir kuriems dėl to gali būti taikoma šioje direktyvoje numatyta grąžinimo tvarka, kategorijas;

kadangi ši direktyva turėtų būti taikoma ir tiems kultūros objektams, kurie nepriskiriami šioms bendroms kategorijoms, bet yra klasifikuojami kaip nacionalinis turtas ir yra neatsiejama visuomeninių kolekcijų ar bažnytinių institucijų inventoriaus dalis;

kadangi tarp valstybių narių turėtų būti užmegztas administracinis bendradarbiavimas jų nacionalinio turto klausimais, glaudžiai siejamas su bendradarbiavimu vogtų meno kūrinių reikalais ir apimantis, visų pirma, prarastų, pavogtų ar neteisėtai išvežtų kultūros objektų registravimą, kartu su Interpolu ar kitomis kvalifikuotomis tokius sąrašus išduodančiomis institucijomis;

kadangi šioje direktyvoje numatyta tvarka yra pirmas žingsnis vidaus rinkos pagrindu užmezgant valstybių narių bendradarbiavimą šioje srityje; kadangi tuo siekiama abipusiškai pripažinti atitinkamus nacionalinius įstatymus; kadangi dėl to turėtų būti numatyta nuostata dėl patariamojo komiteto pagalbos Komisijai;

kadangi Reglamente (EEB) Nr. 3911/92 ir šioje direktyvoje yra numatyta Bendrijos sistema, skirta valstybių narių kilnojamosioms kultūros vertybėms apsaugoti; kadangi data, iki kurios nuo

⁽¹⁾ OL C 53, 1992 2 28, p. 11
ir OL C 172, 1992 7 8, p. 7.

⁽²⁾ OL C 176, 1992 7 13, p. 129
ir OL C 72, 1993 3 15.

⁽³⁾ OL C 223, 1992 8 31, p. 10.

⁽⁴⁾ OL L 395, 1992 12 31, p. 1.

kada valstybės narės turi pradėti laikytis šios direktyvos, turi būti kuo artimesnė minėto reglamento įsigaliojimo datai; kadangi atsižvelgus į valstybių narių teisinę sistemą ir teisės aktų pakeitimų, reikalingų šiai direktyvai įgyvendinti, mastą, kai kurioms valstybėms narėms prireiks ilgesnio laiko,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Šioje direktyvoje:

1. „Kultūros objektas“ – tai objektas:

— kuris prieš neteisėtą išvežimą iš valstybės narės teritorijos arba po jo, kaip numatyta Sutarties 36 straipsnyje pagal nacionalinius teisės aktus arba administracine tvarka yra klasifikuojamas kaip „nacionalinio turto dalis, turinti meninę, istorinę ar archeologinę vertę“,

ir

— kuris priklauso vienai iš priede išvardytų kategorijų arba, jei nepriklauso nė vienai iš šių kategorijų, yra neatskiriama:

— visuomeninės kolekcijos, įtrauktos į muziejų, archyvų arba bibliotekų saugomų kolekcijų inventorinius sąrašus, dalis.

Šioje direktyvoje „visuomeninės kolekcijos“ – tai kolekcijos, kurios nuosavybės teise priklauso valstybei narei, valstybių narių vietinei ar regioninei valdžios institucijai arba valstybėje narėje esančiai ir pagal tos valstybės narės teisės aktus visuomenine laikomai institucijai, jeigu tokia institucija yra tos valstybės narės arba vietinės ar regioninės valdžios institucijos nuosavybė arba yra nemažai jų finansuojama,

— bažnytinių institucijų inventoriaus dalis.

2. „Neteisėtai išvežta iš valstybės narės teritorijos“ – tai:

— išvežta iš valstybės narės teritorijos pažeidžiant jos nacionalinio turto apsaugos taisykles arba Reglamento (EEB) Nr. 3911/92 nuostatas, arba

— negražinta pasibaigus teisėto laikino išvežimo laikotarpiui arba pažeidus kokią kitą tokio laikino išvežimo sąlygą.

3. „Prašančioji valstybė narė“ – tai valstybė narė, iš kurios teritorijos kultūros objektas buvo neteisėtai išvežtas.

4. „Valstybė narė, į kurią kreipiamasi“ – tai valstybė narė, kurios teritorijoje atsidūrė neteisėtai iš kitos valstybės narės išvežtas kultūros objektas.

5. „Gražinimas“ – tai fizinis kultūros objekto gražinimas į prašančiosios valstybės narės teritoriją.

6. „Valdytojas“ – tai asmuo, fiziškai turintis kultūros objektą savo žinioje.

7. „Naudotojas“ – tai asmuo, fiziškai turintis trečiosioms šalims priklausantį kultūros objektą.

2 straipsnis

Kultūros objektai, kurie buvo neteisėtai išvežti iš valstybės narės teritorijos, yra gražinami šioje direktyvoje numatyta tvarka ir sąlygomis.

3 straipsnis

Kiekviena valstybė narė paskiria vieną ar daugiau centrinių valdžios institucijų, kurios atlieka šioje direktyvoje numatytas užduotis.

Valstybės narės informuoja Komisiją apie visas pagal šį straipsnį jų paskirtas centrines valdžios institucijas.

Komisija šių centrinių valdžios institucijų sąrašą ir visus jo pakeitimus spausdina *Europos Bendrijų oficialiojo leidinio C serijoje*.

4 straipsnis

Valstybių narių centrinės valdžios institucijos bendradarbiauja ir inicijuoja pasitarimus tarp valstybių narių kompetentingų nacionalinių valdžios institucijų. Pastarosios institucijos:

1) prašančiosios valstybės narės prašymu ieško neteisėtai iš jos teritorijos išvežto nurodyto kultūros objekto, identifikuodamos jo valdytoją ir (arba) naudotoją. Šiame prašyme turi būti pateikta visa tokiai paieškai užtikrinti reikalinga informacija, o ypač faktinė arba spėjama objekto buvimo vieta;

2) praneša suinteresuotoms valstybėms narėms apie savo teritorijoje rastą kultūros objektą, jei yra pagrįstų priežasčių tikėti, kad jis buvo neteisėtai išvežtas iš kitos valstybės narės teritorijos;

3) sudaro sąlygas prašančiosios valstybės narės kompetentingoms valdžios institucijoms patikrinti, ar atitinkamas objektas yra kultūros objektas, jei ši patikra atliekama per 2 mėnesius nuo pranešimo pagal 2 dalį dienos. Neatlikus šios patikros per nurodytą laiką, 4 ir 5 dalys nebetaikomos;

4) bendradarbiaudamos su suinteresuota valstybe nare, imasi visų reikalingų priemonių užtikrinti, kad kultūros objektas būtų išsaugotas fiziškai;

5) imasi reikiamų laikinų priemonių, kad užkirstų kelią bet kokiam veiksmui, kuriuo siekiama išvengti gražinimo procedūros;

6) tarpininkauja prašančiajai valstybei narei ir valdytojui bei (arba) naudotojui grąžinimo klausimais. Šiuo tikslu valstybės narės, į kurią kreipiamasi, kompetentingos institucijos, nepažeisdamos 5 straipsnio, gali visų pirma užtikrinti arbitražo procedūros įgyvendinimą pagal valstybės, į kurią kreipiamasi, nacionalinius teisės aktus, jeigu prašančioji valstybė ir valdytojas arba naudotojas duoda savo oficialų sutikimą.

5 straipsnis

Prašančioji valstybė narė kompetentingame valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisme gali iškelti bylą valdytojui arba, jei jo nėra, naudotojui, kad būtų užtikrintas iš jos teritorijos neteisėtai išvežto kultūros objekto grąžinimas.

Byla gali būti iškelta tik tai tuomet, kai prie jai iškelti reikalingų dokumentų yra pridėdama:

- dokumentas, kuriame aprašomas objektas, dėl kurio pateiktas prašymas, ir kuriame konstatuojama, kad tai yra kultūros objektas,
- prašančiosios valstybės narės kompetentingų valdžios institucijų pareiškimas, kad šis kultūros objektas buvo neteisėtai išvežtas iš jos teritorijos.

6 straipsnis

Prašančiosios valstybės narės centrinė valdžios institucija nedelsdama informuoja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, centrinę valdžios instituciją apie bylos iškėlimą, kad būtų užtikrintas atitinkamo objekto grąžinimas.

Valstybės narės, į kurią kreipiamasi, centrinė valdžios institucija nedelsdama informuoja kitų valstybių narių centrinės valdžios institucijas.

7 straipsnis

1. Valstybės narės savo teisės aktuose gali nustatyti, kad šioje direktyvoje numatyta grąžinimo byla negali būti keliami vėliau kaip praėjus vieneriems metams nuo tos dienos, kai prašančioji valstybė narė išsiaiškina kultūros objekto buvimo vietą ir nustato jo valdytojo arba naudotojo tapatybę.

Visais atvejais tokia byla negali būti keliami praėjus daugiau kaip 30 metų nuo objekto neteisėto išvežimo iš prašančiosios valstybės narės teritorijos. Tačiau objektų, kurie yra 1 straipsnio 1 dalyje minimų visuomeninių kolekcijų dalis arba bažnytinės kilnojamosios vertybės tose valstybėse narėse, kur joms pagal nacionalinius įstatymus taikomos ypatingos apsaugos nuostatos, grąžinimo byloms taikomas 75 metų terminas, išskyrus atvejus, kai tokioms byloms kai kuriose valstybėse narėse netaikomas joks laiko apribojimas, arba tokius atvejus, kai tarp valstybių narių yra sudarytos dvišalės sutartys, nustatančios ilgesnį kaip 75 metų terminą.

2. Grąžinimo bylos negali būti keliamos, jeigu tuo metu, kai turi būti keliami bylos, išvežimas iš prašančiosios valstybės narės teritorijos nebėra neteisėtas.

8 straipsnis

Jei 7 ir 13 straipsniuose nenumatyta kitaip, kompetentingas teismas priima nutarimą grąžinti atitinkamą kultūros objektą, jeigu nustato, kad pagal 1 straipsnio 1 dalį tai yra kultūros objektas ir kad jis buvo neteisėtai išvežtas iš valstybės teritorijos.

9 straipsnis

Priėmęs nutarimą grąžinti objektą, kompetentingas valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismas jo naudotojui priteisia tokią kompensaciją, kuri pagal bylos aplinkybes yra laikoma teisinga, jeigu šis naudotojas išsigydams objektą buvo pakankamai apdairus.

Pareigą įrodyti reglamentuoja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisės aktai.

Dovanojimo arba paveldėjimo atveju naudotojo padėtis nėra palankesnė nei to asmens, iš kurio jis tą objektą tokiu būdu igijo.

Atgavusi objektą, prašančioji valstybė narė sumoka minėtą kompensaciją.

10 straipsnis

Nutarimo grąžinti kultūros objektą vykdymo išlaidas apmoka prašančioji valstybė narė. Tokia pat nuostata taikoma išlaidoms, turėtoms dėl 4 straipsnio 4 dalyje nurodytų priemonių.

11 straipsnis

Teisinga kompensacija ir 9 bei 10 straipsniuose atitinkamai nurodytos išlaidos mokamos nepažeidžiant valstybės narės teisės imtis tinkamų veiksmų ir atsiimti šias sumas iš asmenų, atsakingų už tokį kultūros objekto išvežimą iš jos teritorijos.

12 straipsnis

Kultūros objekto nuosavybės teisę jį grąžinus reglamentuoja prašančiosios valstybės narės teisės aktai.

13 straipsnis

Ši direktyva taikoma tik kultūros objektams, iš kurios nors valstybės narės teritorijos neteisėtai išvežtiems po 1993 m. sausio 1 d. (imtinai).

14 straipsnis

1. Kiekviena valstybė narė gali išplėsti savo išpareigojimą grąžinti kultūros objektus, prie grąžintinių objektų priskirdama ir kitas, priede neišvardytas objektų kategorijas.

2. Kiekviena valstybė narė gali šioje direktyvoje numatytas priemones taikyti ir prašymams grąžinti kultūros objektus, kurie iš kitų valstybių narių teritorijos buvo neteisėtai išvežti iki 1993 m. sausio 1 d.

15 straipsnis

Ši direktyva neturi įtakos nagrinėjamos civilinėms ar baudžiamosioms byloms, kurias pagal valstybių narių nacionalinės teisės normas gali iškelti pavogto kultūros objekto prašančioji valstybė narė ir (arba) savininkas.

16 straipsnis

1. Kas treji metai, pradedant nuo 1996 m. vasario mėn., valstybės narės siunčia Komisijai ataskaitą apie šios direktyvos taikymą.
2. Kas treji metai Komisija siunčia Europos Parlamentui, Tarybai bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ataskaitą, kurioje apžvelgiamas šios direktyvos taikymas.
3. Taryba po trejų direktyvos taikymo metų įvertina jos veiksmingumą ir, Komisijos pasiūlymu imdamasi veiksmų, daro reikalingas pataisas.
4. Visais atvejais Taryba, Komisijos pasiūlymu imdamasi veiksmų, kas treji metai išnagrinėja ir, jei reikia, koreguoja priede nurodytas sumas atsižvelgdama į ekonominius ir valiutinius Bendrijos rodiklius.

17 straipsnis

Komisijai padeda komitetas, įkurtas Reglamento (EEB) Nr. 3911/92 8 straipsniu.

Komitetas nagrinėja kiekvieną dėl šios direktyvos priedo taikymo kylantį klausimą, kurį pirmininkas gali pateikti savo iniciatyva arba kurios nors valstybės narės atstovo prašymu.

18 straipsnis

Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję per 9 mėnesius nuo šios direktyvos priėmimo, įgyvendina šią direktyvą, išskyrus Belgijos Karalystę, Vokietijos Federacinę Respubliką ir Nyderlandų Karalystę, kurios privalo pradėti laikytis šios direktyvos ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo jos priėmimo. Apie tai jos nedelsdamos informuoja Komisiją.

Valstybės narės, priimdamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

19 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 1993 m. kovo 15 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

M. JELVED

PRIEDAS

1 straipsnio 1 dalies antroje įtraukoje minimos kategorijos, kurioms turi priklausyti objektai, pagal Sutarties 36 straipsnį klasifikuojami kaip „nacionalinis turtas“, kad jiems būtų galima taikyti šios direktyvos nuostatos dėl grąžinimo

- A. 1. Archeologijos objektai, senesni kaip 100 metų, gauti iš:
- žemės arba dugno kasinėjimų ar radinių,
 - archeologijos vietovių,
 - archeologijos kolekcijų.
2. Elementai, senesni kaip 100 metų, kurie yra neatsiejama išardytų meninių, istorinių ar religinių paminklų dalis.
3. Piešiniai ir paveikslai, sukurti tik ranka ant bet kokios kūrimo priemonės ir bet kokia medžiaga ⁽¹⁾.
4. Mozaikos, nepriskirtos 1 ir 2 kategorijoms, ir piešiniai, nupiešti tik ranka ant bet kokio pagrindo bet kokia medžiaga ⁽¹⁾.
5. Graviūros, estampai, šilkografijos bei litografijos darbai ir atitinkamos jų plokštelės bei originalai ⁽¹⁾.
6. Originalios skulptūros bei statulos ir jų kopijos, sukurtos tokiu pat būdu kaip ir originalas ⁽¹⁾, nepriskirtos 1 kategorijai.
7. Nuotraukos ir kino juostos, jų negatyvai ⁽¹⁾.
8. Inkunabulai ir rankraščiai, taip pat žemėlapiai bei natos – pavieniai arba kolekcijos ⁽¹⁾.
9. Knygos, senesnės kaip 100 metų – pavienės arba kolekcijos.
10. Spausdinti žemėlapiai, senesni kaip 200 metų.
11. Archyvai ir jų elementai, bet kokio pobūdžio, ant bet kokio pagrindo, sudaryti iš senesnių kaip 50 metų elementų.
12. a) Zoologijos, botanikos, mineralogijos ar anatomijos kolekcijos ir jų pavyzdžiai; ⁽²⁾ ir jų pavyzdžiai;
- b) Kolekcijos ⁽²⁾, reikšmingos istoriniu, paleontologiniu, etnografiniu ar numizmatiniu požiūriu.
13. Transporto priemonės, senesnės kaip 75 metų.
14. Bet kokie kiti antikvariniai daiktai, nepriskirti A1–A13 kategorijoms, senesni kaip 50 metų.
- Kultūros objektams, priskirtiems A1–A14 kategorijoms, ši direktyva taikoma tik tuo atveju, jei jų vertė yra lygi arba viršija B dalyje nurodytas finansines ribines vertes.

B. Finansinės ribinės vertės, taikomos kai kurioms A dalies kategorijoms (nurodyta ekiu)

VERTĖ: 0 (nulis)

- 1 (archeologijos objektai)
- 2 (išardyti paminklai)
- 8 (inkunabulai ir rankraščiai)
- 11 (archyvai)

15 000

- 4 (mozaikos ir piešiniai)
- 5 (graviūros)
- 7 (nuotraukos)
- 10 (spausdinti žemėlapiai)

⁽¹⁾ Senesni kaip 50 metų ir nepriklausantys jų kūrėjams.

⁽²⁾ Kaip apibrėžta Teisingumo Teismo bylos Nr. 252/84 sprendime: „Pagal Bendrojo muitų tarifo įrašo Nr. 99.05 nuostatas kolekcionavimo objektais laikomi daiktai, kurie turi kolekcionavimui reikalingų savybių, tai yra tokie daiktai, kurie yra palyginti reti, kurie paprastai nėra naudojami pagal savo pirminę paskirtį, dėl kurių sudaromi ypatingi sandoriai, o ne prekiaujama kaip įprasta panašiais naudoti skirtais daiktais, ir kurie turi didelę vertę.“

50 000

- 6 (skulptūros)
- 9 (knygos)
- 12 (kolekcijos)
- 13 (transporto priemonės)
- 14 (bet kurie kiti daiktai)

150 000

- 3 (piešiniai)

Jeigu prašoma grąžinti objektą, turi būti nustatyta, ar sąlygos, susijusios su jo finansine verte, yra patenkintos. Objekto finansinė vertė apskaičiuojama pagal jo vertę toje valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi.

Priede nurodytų verčių, išreikštų ekiu, pavertimo nacionalinėmis valiutomis data laikoma 1993 m. sausio 1 d.
